

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö
Neuvotteleva virkamies Elina Vaara

Oikeusministeriön lausunto perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle kaivoslain muuttamisesta (HE 126/2022 vp)

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle kaivoslain muuttamisesta (HE 126/2022 vp). Esityksen tavoitteena on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Lisäksi esityksellä parannetaan lupamenettelyjen toimivuutta.

Oikeusministeriö on osallistunut esityksen työstämiseen valmisteluvaiheessa ja antanut laajan lausunnon. Oikeusministeriön valmistelun aikana esittämät huomautukset on otettu pääosin huomioon esityksessä. Oikeusministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja esittää kunnioittavasti hallituksen esityksestä seuraavaa.

Yleistä:

Oikeusministeriö pitää hallituksen esitystä kaivoslain muuttamista tärkeänä. Oikeusministeriö pitää tervetulleena ehdotuksen ympäristönäkökulmien ja sitä kautta ympäristöperusoikeuden vahvistamista sekä tiedonsaanti- sekä osallistumisoikeuksien parempaa huomioimista.

Jatkovalmistelussa ehdotetun lain selkeyttä ja luettavuutta on parannettu. Oikeusministeriön lausunnossa esille tuomia mahdollisia päällekkäisyyksiä olemassa olevan sääntelyn tai kaivosasioiden käsittelyssä noudatettavien hallinnon yleislakien kanssa on kiinnitetty huomiota. Lisäksi ehdotetun lain perusteluja on tarkennettu kuvaamalla minkälaista muutosta vallitsevaan oikeustilaan ehdotetut muutokset merkitsevät.

Säännöskohtaiset huomiot:

Oikeusministeriö toteaa ehdotetusta 61 a §:stä, että lainkohtaa on säätämisyjärjestysperusteluissa arvioitu perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan kannalta. Mikäli malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen katsotaan olevan maanomistajien omai-

Postiosoite **Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite **Besöksadress**

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin **Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi **Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet **E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

suudensuojan kannalta relevantti, tulisi perusoikeuksien rajoitusedellytysten olemassaolo arvioida yksittäisen maanomistajan omaisuudensuojan kannalta, että voidaanko siinä tilanteessa, että nimenomaista suostumusta ei ole saatu, antaa painoarvoa sille, että muilta alueen maanomistajilta on saatu suostumuksia. Lisäksi perustuslain mukaista omaisuudensuojaa ja sen rajoitusedellytyksiä tulisi arvioida myös siinä tilanteessa, että suostumusta ei saada, eli että millä edellytyksillä valtioneuvosto voi maanomistajien omaisuudensuojan kannalta hyväksyä malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen.

Oikeusministeriö toteaa myös, ettei ehdotetussa 61 a §:ssä ole säädetty suostumuksen pyytämiseen liittyvästä menettelystä eikä siitä, missä tilanteessa katsotaan, ettei suostumusta ole saatu siten, että voidaan ryhtyä toissijaisesti hakemaan valtioneuvoston puolta hankkeelle.

Oikeusministeriö huomauttaa vielä, että ehdotetussa 98 e §:ssä varausmaksun muutoksenhakutiekse on esitetty oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaista muutoksenhakutietä. Ehdotettu muutoksenhakutie ei ole tavanomainen veron luonteiselle maksulle, eikä esityksessä ole perusteltu, miksi muutoksenhaussa ei sovellettaisi verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) mukaista muutoksenhakua.